

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Utkommer hvarje Söndag.

ILLUSTRERADT

Pris för 3 Månader 1 Rdr. B^{co}

8 sk. B^{co}

SÖNDAGS MAGASIN.

N°. 13

Göteborg, Söndag d. 24 Dec. 1848

4 Qvar.

Motemot.

(Fortf. och slut fr. föreg. Nr.)

err Ephraim war en musikalisk talang. Därför allt i staden, der det gjordes musik, hörde man borgmästarens baryton. Ja han råkade hvarje natt i en helig wrede, då nattvaktaren der ute med sin bas djerst låttrade på tonernas sege. När slutligen Maj kom med sina rosor och sånger och när Hr Ephraim åter hade öppnat sitt fönster, hörde man ofta utifrån den välbekanta barytonen. Hr Ephraim hade väl walt sin

text; han söng:

"O werlden är mig ingenting lärare,
än flugan der jag bor!"

Men han söng ej ut strofen. Hvem känner ej de båda öfriga stroferna och hvem skulle ej hafwa hört dem? Detta war ej grunden; utan Hr Ephraim war en öm karl och öfvertygad, att det tog sig bättre ut, om man i stillhet ersatte de selande orden. Här wille hans hjerta heldre tiga, än hans baryton blifwa hörd.

När de båda raderna woro slungna, skyndade Hr Perlein bakom gardinen, för att hemligen bekifa föremålet för sin kärlek. Man rodnade deröfwer på andra sidan, man såg sig förlågen om.

H:r Perlein war förråd. Man log; H:r Perlein log of. Så kunde han wara lugn. Blott wid tankan på ögonblicket för ett ömsesidigt, personligt meddelande war H:r Perlein orelig; då framträdde alltid för hans minne den gamle stränge farbroderns yttrande: "egoist, fritänkare." "Han will wäl ej fordra, att jag skall gråta ut genom fönstret", tänkte han. Men, då å andra sidan utrensens sländaktighet och uppoffring föll honom in, sade han i muntrare ton: "mina afundmän sela så att göra för att slita mig utur detta hjerta". Häry på kastade han en blick öfwer till andra sidan, till egariinnan af detta hjerte.

Efter några dagar trädde Schmolyzky in i Borgmästarens rum och framlemnade till honom ett bref, med blickar, som wore i högsta grad wigtiga.

"Utän adress" — ropade Borgmästaren förbluffad — "utan poststämpel!"

— Midt emot, H:r Perlein, är posten, här adressen, anmärkte tjenaren och syntes dära i hwarje led, i det han, med giriga blickar såg på breshwet, som kunde han knappast invänta dess öppnande. Med ej mindre darrning företogs detta af H:r Ephraim. Han läste det stultigen, blef röd och blek, och började stultigen att högljudt recitera skrifwelsen:

"Min Herre! Ödra fiender äro aflöjade. När jag stultigen skildes från min brordotter, lofwade jag henne, att allwarfamt utforska förhållandet. Ni utträder nu ren utur dessa förhållanden. Allt ligger öppet. Mera, när wi personligen träffas. För tillfället blott den anmärkning, att jag ej mera finner någon grund, att så emot tidans höjelse, utan att jag, på förhand försäkrad om eder tillgifwenhet, hoppas att så se Er hos Marie nästa söndag.

(Eder fästnös Farbror."

Borgmästaren sökte efter en stol. Hans knän wacklade. Hans rykning och bekländhet strebo om honom. Nu erinrade Schmolyzky, att det i dag wore Lördag och att H:r Perlein ej borde låta wänta på sig, om ej farbrodern skulle förekomma honom.

— Men, i himmelens namn, kära Schmolyzky, redan i dag, ropade den öfverraskade! Huru är det möjligt. Jag måste börja med att frisa, och kläderna, särskildt fracken, äro i dåligt skick.

— Gör ingenting, H:r Perlein! Tänk bara, om wan efter sådana uppmuntringar ännu skulle bestera.

— Allt det der inser jag! Men jag kommer af ljus förfräckelse ej öfwer gatan.

— Allt det går allt af sig sjelf — ropade denne. — Dessutom faller mig något in. En författare, som bor i nästa rum, har jag sett komma och gå i frack. Ni kan låna densamma, och alla forger äro ändade. Nå Schmolyzky, ropade han triumferande till sig sjelf, det är en tanke, som låter höra sig. — Tjenaren lemnade rummet.

Borgmästaren började småningom att hämta sig och att inse, att denna gång, såsom ofta tillförene, Schmolyzky war klokare än han sjelf. Smellertid öppnades dörren och hans granne inträdde.

Wärdaste H:r Borgmästare, begynte denne, en wälbildad ung man, med höfslig komplimang: ett underligt misöde will, att jag ty wär måste afslå den begäran ni gör. Såsom ni ser, är jag sjelf klädd i min frack, och jag kan ej asträda densamma åt er, ty jag skall bort och frisa.

Glad öfwer tillfället att så gifwa sitt fulla hjerta luft, att så i ord skildra sin lycksalighet, fortfor den lycklige: en sticka, som jag hoppöst älskat sedan flera år, sände för så timmar sedan dessa rader: Jag är lycklig min Fredrik; min farbror är försonad. Tante skref just till mig, att min farbror skulle inom så dagar sjelf skrifwa till dig. Dina belackare stå såsom sådana inför Gud och werlden. Kom snart; om söndag kommer farbror.

Din lyckliga Marie."

— Är det möjligt, ropade H:r Ephraim, är det möjligt, ropade och hans fok.

— Alltså, eder fästnös, H:r Fredrik — frögade borgmästaren med stammande röst.

— Den ängel, som ut wißt sett wid fönstret. — O min Marie!

— Och du, Schmolyzky, ropade borgmästaren till det förbluffade vittnet af denna scen: du gaf mig detta bref från stie-kans farbror.

— H:r Ephraim, ut wet jag allt. Klara erhöß detta bref af fröken, med tillfägelse att framföra det till herren midt emot. Nu wet ni, att Klara och jag trodde det ni wore denna herre, som fröken i hastighet ej kommit att närmare utpela.

— Tyft Schmolyzky, komfundera of ej, befalde H:r Perlein med en sidoblick. Och ni, min Herre, af hwem erhöß ni detta bref från er fästnös?

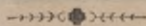
— Af en trogen hand, som wäl lemnat mig sentio förrt.

— H:r Fredrik, begynnade Borgmästaren och rättade på sig: en willfarelse spelade detta bref, som kommer från damens farbror och som, efter hwad ni ser, utan adress blifwit mig tillstaldt, i orätta händer. Hon är bestämd att uppfylla er önskan. Ni får dock förlåta. Det war ett misstag; ty Klara der midt emot och min Schmolyzky — äro åsnor.

— Jag, ropade Schmolyzky owillkorligt. Brudgummen i frack tog leende breshwet och rekommenderade sig triumferande.

— Kära Schmolyzky, stammade H:r Perlein, förlåt mig; du är egentligen taget, ej någon åsna. — All, huru glad är jag ej, kära Schmolyzky, att saken står så, som den gör, ty om jag stokat frisa, jag hade bestämdt ej af hjertklappning kommit öfwer gatan.

(Slut.)

Kameleontens Färgförändring.

Det lilla, under namn af Kameleont bekanta djur, är allmänt bekant för sin färgförändring. Efter som det sover eller vaknar, är lugnt eller i upprördt tillstånd, lider dess hud märkbara förändringar, är än fullkomligt hvit, än gulaktig, än undermåttad svart.

Efter Haselquist härreda dessa förändringar från ett slags sjukdom, eller beständare, från ett slags gulakt, som detta djur är underkastadt, synnerligen när det resas till vrede.

I nyare tid har en författare förklarat fenomenet derigenom, att han antagit, att Kameleontens blod är violettblå, under det att blodädrorna och huden äro gula, så att färgen emverlar i den grad, som blodet strömmar till och ifrån.

Envrig betraktade denna färgförändring såsom en verkkan af lungornas utomordentliga utsträckning hos detta djur, och tror, att i samma grad, som denna organ fylles af luft eller ämnes på luft, den gör kroppen mer eller mindre genomskinlig, i det den drifver en större eller mindre qv. utitet blod till hudbetäckningen.

Det gifves och andra naturforskare, som gilla dessa respirationens förändringar, men på olika sätt förklara inverkan af lungornas utsträckning på huden. Kameleontens hud är, såsom man vet, öfversädd med ett stort antal små fläckar, hvilka gifva den ett utseende, som liknar Zebrans. Man säger också att dessa fläckar hafva en gulaktig färg, under det att inre sidan af huden är dunkelröd, och att då huden sammadrages, man endast ser fläckarne. När åter genom lungornas uppblåsning huden utspännes, då flyta sig fläckarne från hvarandra och låta den naturliga färgen framträda, hvarigenom värlingen eller förändringen af huden skulle upplås.

Hr Schittel, som vi hafva att tacka för några intressanta, betraktelser öfver denna färgförändring, betraktar den såsom skäende i förenig med lungan, och Hr Sousten, som rigtat vetenskapen genom undersökningen om djurets struktur, betraktar detta fenomen, såsom följden af blodvällningen i hudfärlen.

För några år sedan erhöi Soyart två Kameleonter från Algier, som han i fem månader höll vid lif. Ett af dessa djur, som vi vilja beteckna med No: 1, var vanligtvis af en grå, i purpur spelande färg, men om natten, när det insomnat, hutes det hvitgrått. Stundom visade sig på storna smutligt gula fläckar, andra gånger syntes dessa fläckar röda eller dunkelt violetta. Slutligen, några dagar före dess död, antog det en gul färg och betäcktes med en mängd små svarta punkter, som gradvis utsträckte sig, bildade fortlöpande fläckar och nästan intogo hela kroppens yta.

Den andra Kameleonten var vanligtvis af dunkel buteljgrön färg, som närmade sig svart. När den var djupt insomnat,

antog den, lifasom den andra, en blek, hvitgul färg. Om någon observerade man på storna solaktiga fläckar, under det att den öfriga kroppen var buteljgrön. När man förde honom nära ett fönster, der förhoppning att hufvomma gaf honom, utbredde sig en gulgrön färg öfver hela kroppen. När han slutligen blef ljus, syntes några gulaktiga fläckar, men han bibehöll ända till döden sin hufvudfärg.

Han ändrade lättare färg än den andra, men hos den ene, såväl som hos den andre, egde förändringarne rum blott gradvis. Vi hade — säger egaren — tillfälle att inse, att färgen var helt och hållet oafhångig af kroppens utsträckning. Kameleonterna upplåste sig ibland ofantligt, utan att deraf följde någon förändring i huden.

Vid anatomiseringen af båda dessa djur gjorde egaren den slutsats, att purpurfläckarne hos den första Kameleonten i lefwande tillståndet berodde af förändrad ställning af den inre huden. Hos det andra observerade han två olika hvar af hinner, hvaraf det ena var gult, det andra buteljgrönt, och antog att sammansättningen af dessa och företrädet af det ena eller det andra förorsakade mångfalden i djurets färgförändring.

Kruiserne.

Amerikanaren Dowthom gifver i en nyligen utkommen skrift följande skildring af denna negerstam, som genom kraft och verksamhet utmärker sig framför alla andra negerstammar.

Kruiserne äro alldeles oombärliga för drifvandet af handel på arifanska liden. När en båt lastad med detta folk, kommer mot ett skepp, kan man alltid räkna på att få seja starka och öfvertugna arbetare, och detta, om så behöfs, för hela månader. De behöfva hvarken tid eller möda för sin utrustning, som utgöres af en halmhatt och ett stycke bomullstyg, som de linda om midjan. När de ro, sjunga de alltid, och med musiken synas deras krafter växa, och deras armar trottnas lika litet, som deras röster. En af dem börjar ett recitativ och hela sällskapet svarar i chorus. Föremålet för deras sång är berättelser om deras herrars farakter. I dessa berättelser beres gästa de och, ehuru på ett beskedligt sätt, sina bröder, som sått arbete och arbetsförtjenst framför de andra af stammen. — Andamålet, hvarsföre de lemna sitt hem och förtjena penningar af sjöfarande är det, att skaffa sig penningar för att inköpa hustrur, hvilkas antal är en gradmätare på mannens värde. Herrensörerna — ty der råder ett slags rangförlig — arbeta ej hemma, utan begifva sig bort, för att förtjena penningar. När de efter längre eller kortare tid återvända, blifver en stor glädjefest. Familjstaden slagtar en ore, man affjuter gewör och tillbringar flera dagar med lek och dans. Den hemsamme köper sig några hustrur och gifver resten af sin förtjenst åt fadren. — Alderdomen hålles hos dem i stor helgd. Sonen undandrager sig ej fadrens wälde, ej ens wid 40 a 50 års ålder. Han frågar alltid sin fader till råds i fråga om walet af hustrur. — Åstenskäpet är hos dem i sträng helgd. Om en kvinna mistänkes för otrohet, måste hon undergå ett prof. Detta består deruti, att hon måste dricka fasten af det giftiga Sago-trädet. Om den ej illa bekommer henne, anses hon för ofsyldig. Berjar åter gittet att verka, så anses hon för syldig. Man gifver henne då säpa för att besörda träning, och vanligtvis hemsändes hon sedan till de sina med af sin faders näsa och öron.

Herr Rubensons Winterträdgård i Bloms Hötél.

För Guds skull, stunda till min syster, sade den brunetta systern till mig. Jag slog säfem på vindens vingar — det var på mitt sjugonde år. Nu äro vingarne utan fjädrar, derföre dröja wi något under vägen, för att säga, att mitt hjerta sedan då war i fällaren. — Är det möjligt, tänker någon, knappast tio minuter här och hans hjerta förlorat; det är en äfta hjelte. Hur skall det gå i slagtningen, om hjertat spelar husfröken!

Jag svarar hjerft: ja utan hjerta gid jag till kampen, och om under nittonde århundradets hjelteperiod, intet löf kringade emot mig, har jag dock fått såsom en man.

Wi må beståda den blonda något närmare, och gåtan är lös. Drukka blå ögon, de synas bottenlösa, och lifwål läser man lyktan uti dem i den skönaste, renaste skrift. Dessa ögon woro i begreppets egentliga mening mätta i en enda blick af mig. Allt lefde i den ädlaste harmoni. Men, såsom jagdt är, tiden war för kort. — Ännu tjugu år kunna förflyta för mig och mången herlig bild förwinna; men dessa blå ögon förglömmas lika litet, som jag sedan någonstätt sett någenting med dem jemförligt på de vägar, der ödet fört mig. Dock nej! Jag återåg ju henne, henne med de dunkelblå, retande ögonen!

Dock, wi uppehålla oss allt för länge wid denna omskändighet. Det är hög tid, att wi besöka blondinen. Hon sitter marmorstier och till utseendet lifos, synande de framträdta kärlen med win. Mängden omkring henne blifwer allt högljuddare, allt fräklare. En gammal frigare, troligen sjelf sader, hwilken ledde af det innerligaste medlidande för wår hjetinna, tjuglade blott med möda den winberusade, upphettade massan och stödde de det nästan wunnäktiga englawäsendet. — Det hulda wäsendet omslutas nu af en annars godmodig, men i kampen mot quinor, win och ständer stark Pomeranare. Hon stöter honom af alla krafter ifrån sig; men andra göra sig färdiga att förnya det grofwa stämnet.

Man kan föreställa sig en slickas läge, en slickas, wid hwars wägga äfkliga feer sjungit, hwars barndom blifwit ledd af gratier och för bildningen af hwars hjerta och själ de hulda musferna dragit omsorg; hon är innespärrad i ett trångt rum, omkring af 50 grofwa soldater, blott skyddad af den Gud, som finnes inom hennes eget bröst och af tillfällighetens underbara hjälp. Jag war här tillfälligheten, eller rättare dess werktig. Jag hörde royet om hjälp. Som en pil, förde af en ofynlig hand, rusar jag in bland mängden, bestriar min hulda flicka och återhåller på ögonblicket ordning och lugn. Dock utan händelsens underbara lek — det trumpedades till samling — hade äfwen min krafft måst duka under för den råa passionen. —

Alla stormade bort på ögonblicket, fällaren blef tom. Blott flickan och jag quarsstannade. Äfwen mig gälde appellen; dock

stannade jag quwar några minuter. De kunna ej beskrifwas! Dessa minuter blefwo mig erobeten af den renaste njutning. Hade de varit ewigheter, i samning de skulle förefallit mig såsom minuter!

I mina armar låg den hulda, erörlig, utan wilja, i mina armar, jag som war yngling och soldat, för hwilken stundens njutning är den högsta rikedom. All hwilket rift ögonblick war mig ej tillbudet. Äfwen hwilskade min onda genius till mig: "begagna det". Dock wärdig den gudagifwa, som ännu i dag lefwer i mitt bröst, har jag, med höghånd kämfa i ett rent manligt bröst, den dyra bördan uppför travorna.

Hwifwen nu seen! Med glödande kinder, utslaget hår och nästan besinningslös, störtar här den andra systern till mina fötter. Hwad för ett chaos omkring mig, uti mig. Den som ej sett tygellösa soldater, berusade dels af win, dels af dödsfruktan, hwem som ej hört afforderna af kanonunder, trumslag, quinors och barns ångestskri, den känner ej, hwad jag här beskrifwer. På ena hållet bröderernas staror, som aflägsnade sig, och till hwilka tyft stolthet och stränga pligtbud kallade mig; på det andra den älskade nästan besinningslös i mina armar och wid mina fötter hennes syfter, som utropade: rädda blott det dyrbaraste jag eger i denna werlden.

Hwad hade stett? — Soldaterna requirerade, d. w. s. togo allt. De bortdröfwade de båda systrarnes dyraste egendom, deras ungdoms wäninna, deras barndoms första stöd, favoritkon, den gamla "Schäckan".

Wid ett starkt tåg förde de kämslösa kon bort mot hennes oundwifliga öde, att förtäras i biosaken.

Med blottadt husfröken och upprört sinne störtade jag mig ester, och så uppuddade jag platen, der regimentet samlat sig. Jag beder för kon, men blott för döwa öron. Man strattar åt mig. "Hon skall smaka oss förträffligt i afton, bror lilla," utropade en ung kamrat, "hon är den fetaste af alla". Dock utan kon wänder jag ej tillbaka, och desutom måste jag ännu en gång, kanske för sista, trycka den älskade flickan till mitt hjerta.

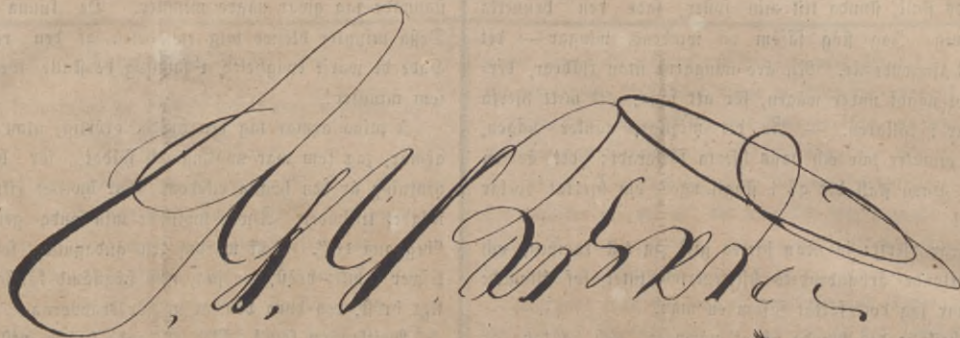
"För Guds skull, återgif mig kon, Herr Öfwerste", klagade jag inför högsta forum min nöd. "Må wara er medgifwe" slang magtspråket. Jag ryckte snart bytet från föraren, och triumferande såsom en med ära öfwerhopad hjelte marcherar jag, ledande kon genom alla lederna af wårt regimente, genom alla gatorna af wårt lilla kvarter, och hinner utmattad till galterporten.

(Fortsättning.)

(Ur Anonyma Lädan.)

Facsimiler:

Söndagen den 31 Dec. 1848 kl. 7 f. m. erhålla resp. prenumeranter, gratis, Titelblad och Innehållsregister.
Göteborg, G. Petersens officin, 1848.